

פרשת עקב

זמזום הצרעה

מאת צדוק ליפשיץ, קיבוץ מעלה גלבע

דברים, ז': יז כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם. יח לא תירא מהם זכר תזכר את אשר-עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל-מצרים. יט המסת הגדלת אשר-ראו עיניך והאתת והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה אשר הוצאת ה' אלקיך בן-יעשה ה' אלקיך לכל-העמים, אשר-אתה ירא מפניהם. כ וגם את-הצרעה ישלח ה' אלקיך, בם: עד-אבד הנשארם והנסתרים מפניך. כא לא תערץ מפניהם כי- ה' אלקיך בקרבך, א-ל גדול ונורא.

משה בנאומו לעם, ערב כניסתו לארץ המובטחת מבקש להרגיעו ולנסוך בו בטחון לקראת האתגר הגדול של כיבוש הארץ. הוא מגייס לשם כך את זכר המאורעות הגדולים "המסות הגדלות... והאותות והמופתים" שנעשו ע"י ה' ביציאת מצרים. לכאורה נראה שדי באזכורים אלו כדי להפיח בטחון בלב העם. אך בפסוק כ' נשלף טיעון נוסף, מעין נשק סודי שאולי בכוחו לשכנע את העם במידה ולא השתכנע מהטיעונים הקודמים: **הצרעה**. וואו! לא לדאוג. מה שלא הצליח לעשות הנשק הקונוונציונאלי, תעשה הצרעה, שליחת ה' והיא תגרום לאבדן הנשארם והנסתרים מקרב האויב.

על מהותה של הצרעה המקראית הנזכרת שלוש פעמים בעניין כיבוש הארץ (שמות כ"ג, כאן וביהושע כ"ד) נכתבו פרשנויות שונות, החל מכך שהכוונה לאותו חרק שעקיצתו קשה ומוכר לנו כ"דבור", המשך בזיהויה כמחלת הצרעת או כמלאך המטיל פחד ואימה או גם בהיותה סמל למצרים ששלטה והציקה לעמי כנען.

פגישתי הראשונה עם הצרעה המקראית היתה בפרשת בר המצווה שלי - פרשת משפטים. גם שם קודמת להבטחה להפעיל את הצרעה טקטיקה שונה: ה' מביטח שישלח מלאך שיובילם אל "המקום אשר הכנת" ואם העם ישמע בקולו, ה' יכחיד את עמי האויב. אך שוב, כפי שנוכחנו בפרשת עקב, כביכול אין בכך די וישנה הזדקקות לנשק הסודי (שמות כ"ג): **כח ושלחת את-הצרעה לפניך וגרשה את-החוי את-הפנעני ואת-החתי מלפניך**.

בהנחה שאכן מדובר בצרעה המוכרת לנו, הקטנה והממזרית, עולה בי ההרהור הבא: בכל מבצע, פרויקט או תכנית גדולה יש להשתמש כמובן באמצעים הטובים ביותר והמתאימים ביותר העומדים לרשותנו. אך אין להתעלם גם מכאלה הנראים זניחים, קטנים ובלתי שייכים. דווקא שימוש מושכל

ומקורי בדבר הבלתי צפוי, ה"הזוי" בלשון ימינו, עשוי להתגלות כנחוץ להשלמת המשימה וככזה שישמש ה"מכה בפטיש". מעניין שבאגדת חז"ל על דוד, הצרעה והעכביש, מופיעה התפישה שהצרעה היא יצור לכאורה חסר ערך, אך הנסיבות מגלות לנו שברגע הנכון ובמקום הנכון, ערכה לא יסולא בפז. הנה תחילת האגדה כפי שעובדה ע"י ח"ן ביאליק (ויהי היום):

וְיָהִי הַיּוֹם עוֹד וְדָוִד יוֹשֵׁב בְּגִנּוֹ, וַיֵּרָא צְרָעָה אוֹכֵלֶת עֵכֶבֶשׁ, וַיֹּאמֶר:
"אֵלֶּקִים, לָמָּה בָּרָאתָ אֶת-אֵלֶּה לְשׂוֹא? הַצְרָעָה הַשְּׁחֶתֶת תִּשְׁחֶתֶת אֶת-הַדְּבַשׁ וְעָשָׂה לֹא תַעֲשֶׂנוּ; וְהַעֲכָבִישׁ אָרָג יֵאָרָג כָּל-הַשָּׁנָה וְקוֹרְיוֹ לֹא יִהְיֶה לְבָגָד. מִה-בְּצַע וּמִה-חִפְּץ בְּאֵלֶּה?"
את המשך הסיפור לא אגלה, חפשוהו במקורות ותיהנו אם כבר שכחתם.

דומני שאימוץ עקרון זה נכון בכל תחומי החיים, בחינוך, במקום העבודה ובחיי החברה שלנו. לכך אולי התכוון התנא בן עזאי בדבריו במסכת אבות ד', ג': הוא היה אומר, אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום.

צדוק ליפשיץ, חבר קבוץ מעלה גלבע משנת תשל"ד, נשוי לנעמי, שניהם חברי
גרעין "יחדיו" של בני עקיבא. אב לחמישה וסב לשניים, חקלאי וצלן חובב.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039